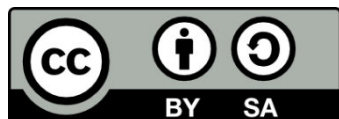

Αγιολογία - Εορτολογία

Ενότητα 7: Οι Άγιοι και η τιμή τους.

Συμεών Πασχαλίδης
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οι Άγιοι και η τιμή τους

Ο όρος «Άγιος»

- ◆ Χρήση του όρου «Άγιος» στη θύραθεν και στη βιβλική γραμματεία (ΠΔ & ΚΔ):
 - ✧ Αρχαιοελληνική χρήση:
 - ιερός, αγνός, αμόλυντος, καθαρός [για πρόσωπα και πράγματα].
 - Χαρακτηρισμός θεών (Σέραπις, Ίσις, Βάαλ).
 - ✧ Στην ΠΔ:
 - Qodesh: αγιότητα, ιεροτητα (για πρόσωπα).
 - qadosh: ιερό, άγιο, αυτό που προέρχεται από το Θεό.
 - «Άγιος Αγίων» ο Μεσσίας (Δανιήλ).
 - Τα πρόσωπα και τα πράγματα της λατρείας – κάθε τι κεχωρισμένο από κοινή χρήση (άγιον ≠ βέβηλο).
 - νόμος, έντολή άγία, ὄρος ἅγιον, ναὸς ἅγιος, γῆ ἅγία, πόλις ἅγία, ἔθνος ἅγιον.

Ο όρος «Άγιος» στην ΚΔ [1]

- ◆ Συνέχιση του όρου από την ΠΔ.
- ◆ Από τους πρώτους χρόνους μετά την ίδρυση της Εκκλησίας, ο όρος «άγιος» εμφανίζεται για να προσδιορίσει, πέραν της κύριας, οντολογικής ιδιότητας του Θεού, όπως τον προσλαμβάνουν οι συγγραφείς της Καινής Διαθήκης από την Παλαιά, (Λευϊτ. 11, 44: «Άγιοι ἔσεσθε...»).
- ◆ Τα μέλη της Εκκλησίας, που ενστερνίζονταν τη νέα πίστη του Ιησού και συμμετείχαν στις εκκλησιαστικές κοινότητες που δημιουργούσαν οι απόστολοι και οι μαθητές τους.
- ◆ «Κατὰ τὸν καλέσαντα ἡμᾶς Ἄγιον καὶ αὐτοὶ Ἄγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε» (Ρωμ. 12, 1).

Ο όρος «Άγιος» στην ΚΔ [2]

- ◆ Συναφείς όροι: όσιος («οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν»), θείος, ιερός, μάκαρ, μακάριος, σεπτός.
- ◆ Κατά τους πρώτους αιώνες ζωής της Εκκλησίας ο όρος «Άγιος» διατήρησε το γενικό εκκλησιολογικό χαρακτήρα του, αποδίδοντας σε όλα τα μέλη της Εκκλησίας την ιδιότητα του κεχωρισμένου από τον παλαιό κόσμο και ενσωματωμένου στο νέο κόσμο της Βασιλείας του Θεού ανθρώπου, ο οποίος δυνητικά μετέχει στην αγιότητα του Θεού «κατά μέθεξιν» και όχι οντολογικά.

Ο όρος «Άγιος» στην ΚΔ [3]

- ◆ «... οί ἅγιοι θεοί τε καὶ κύριοι καὶ βασιλεῖς... οὐ φύσει, ἀλλ' ὡς τῶν παθῶν βασιλεύσαντες καὶ κυριεύσαντες καὶ τὴν τῆς θείας εἰκόνοσιν ὁμοίωσιν ἀπαραχάρακτον φυλάξαντες... καὶ ὡς ἔνωθέντες Θεῷ κατὰ προαίρεσιν καὶ τοῦτον δεξάμενοι ἔνοικον καὶ τῇ τούτου μεθέξει γεγονότες χάριτι, ὅπερ αὐτός ἐστι φύσει» (Ιω. Δαμασκηνός, Ἔκδοσις... 4, 15).
- ◆ Αγιότητα της Εκκλησίας (Σύμβολο Πίστεως: «Εἰς μίαν, Ἁγίαν...»): εσχατολογικό περιεχόμενο.
 - ✧ Δι' Αγίου Πνεύματος.
 - ✧ Ὅχι ως ατομική ενέργεια και ικανότητα.

Θεολογικός προσδιορισμός του όρου «Άγιος»

- ◆ «Άγιότητα σημαίνει πλέον τὸ νὰ δοξασθεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον... Οἱ ἅγιοι δὲν ἐπιζητοῦν τὴ δική τους δόξα, ἀλλὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δοξάζει τοὺς ἁγίους ὄχι μὲ τὴ δική τους δόξα, ἀλλὰ μὲ τὴν ἴδια Του τὴ δόξα. Οἱ ἅγιοι ἀγιάζονται καὶ δοξάζονται ὄχι μὲ μία ἀγιότητα καὶ μιὰ δόξα ποὺ πηγάζει ἀπὸ μέσα τους, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀγιότητα καὶ τὴ δόξα τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ... Ἀγιότητα σημαίνει μετοχή καὶ κοινωνία στὴν ἀγιότητα τοῦ Θεοῦ –αὐτὸ σημαίνει ἄλλωστε καὶ θέωση» (Μητρ. Ιω. Ζηζιούλας, «Ἡ θέωση τῶν Ἀγίων ὡς εἰκονισμὸς τῆς Βασιλείας», Ἀγιότητα, ἓνα λησμονημένο ὄραμα, Ἀθήνα 2001, σ. 29-30).

Θεολογική τεκμηρίωση της τιμής των Αγίων [1]

◆ Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως*:

«Περὶ τῶν ἁγίων καὶ τῆς τῶν λειψάνων αὐτῶν τιμῆς Τιμητέον τοὺς ἁγίους ὡς φίλους Χριστοῦ, ὡς τέκνα καὶ κληρονόμους Θεοῦ, ὡς φησιν ὁ θεολόγος εὐαγγελιστής· «Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι». «Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δοῦλοι, ἀλλ' υἱοί· εἰ δὲ υἱοί, καὶ κληρονόμοι, κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ». Καὶ ὁ κύριος ἐν τοῖς ἱεροῖς εὐαγγελίοις τοῖς ἀποστόλοις φησὶν· «Ἑμεῖς φίλοι μου ἐστε. Οὐκέτι ὑμᾶς καλῶ δούλους· ὁ γὰρ δοῦλος οὐκ οἶδε, τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος» ... Οὗτοι ταμιεῖα θεοῦ καὶ καθαρὰ γεγονάσι καταγωγή· «Ἐνοικήσω γὰρ ἐν αὐτοῖς», ὁ Θεός φησι, «καὶ ἐμπεριπατήσω καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός».

Θεολογική τεκμηρίωση της τιμής των Αγίων [2]

Ὅτι μὲν οὖν «ψυχαὶ δικαίων ἐν χειρὶ θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος», φησὶν ἡ θεία γραφή· ὁ θάνατος γὰρ τῶν ἀγίων ὕπνος μᾶλλον ἐστὶ ἢ θάνατος. «Ἐκοπίασαν γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζήσονται εἰς τέλος», καὶ «Τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ». Τί οὖν τιμιώτερον τοῦ ἐν χειρὶ εἶναι θεοῦ; Ζωὴ γὰρ ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ φῶς καὶ οἱ ἐν χειρὶ θεοῦ ὄντες ἐν ζωῇ καὶ φωτὶ ὑπάρχουσιν». ... Τοὺς οὖν προστάτας τοῦ γένους παντὸς τοὺς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν τὰς ἐντεύξεις ποιουμένους οὐ τιμητέον; Ναὶ μὴν τιμητέον, ναοὺς ἐγείροντας τῷ θεῷ ἐπὶ τῷ τούτων ὀνόματι, καρποφορίας προσάγοντας, τὰς τούτων μνήμας γεραίροντας καὶ ἐν αὐταῖς εὐφραينوμένους πνευματικῶς ἵνα οἰκεία τῶν συγκαλούντων ἢ εὐφροσύνη γένηται, ἵνα μὴ θεραπεύειν πειρώμενοι τοῦμπαλιν αὐτοὺς παροργίσωμεν. Οἷς μὲν γὰρ θεὸς θεραπεύεται, καὶ οἱ

Θεολογική τεκμηρίωση της τιμής των Αγίων [3]

τούτου προσοχθιοῦσιν ὑπασπισταί. «Ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς» καὶ κατανύξει καὶ τῶν δεομένων ἐλέω τοὺς ἀγίους πιστοὶ θεραπεύσωμεν, οἷς μάλιστα καὶ θεὸς θεραπεύεται. Στήλας αὐτοῖς ἐγείρωμεν ὀρωμένας τε εἰκόνας καὶ αὐτοὶ ἔμψυχοι στήλαι καὶ εἰκόνες αὐτῶν τῇ τῶν ἀρετῶν μιμήσει γενώμεθα.

Εκδηλώσεις τιμής προς τους Αγίους

- ◆ Με την ανέγερση ναών, καθαγιασμένων μα τα ιερά λείψανά τους.
- ◆ Κατασκευή και προσκύνηση εικόνων και ιερών λειψάνων.
- ◆ Θέσπιση εορτών προς τιμήν τους.
- ◆ Σύνταξη αγιολογικών και υμνογραφικών κειμένων (Μαρτυρίων, Βίων, Εγκωμίων, Ασματικών Ακολουθιών).
- ◆ Επίκληση των πρεσβειών και της μεσιτείας τους.

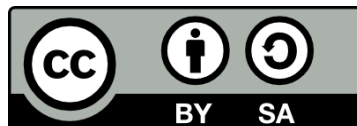
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Συμεών Πασχαλίδης. «Αγιολογία-Εορτολογία. Οι Άγιοι και η τιμή τους». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS362/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

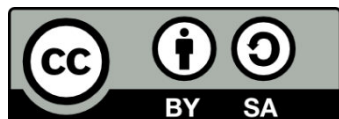
[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Δημοσθένης Κακλαμάνος.
Θεσσαλονίκη, 21.6.2015.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

